

Boekrecensie

Een hinderlijke paradox

Marco te Brömmelstroet

Het boek 'Moving Towards Low Carbon Mobility', verschenen onder redactie van Moshe Givoni en David Banister, start met een hoge mate van urgentie. Mobiliteit van mensen en goederen is explosief toegenomen en negatieve effecten hiervan zijn potentieel catastrofaal. Voornamelijk de bijdrage aan CO₂-uitstoot is volgens de schrijvers een groot probleem. Kortom, systematische verandering is nodig en dit boek geeft daarbij, in twee delen, de benodigde inzichten. In het eerste deel worden tien elementen van het complexe mobiliteitssysteem en hun relatie met CO₂ uitgediept: van technologie en logistiek tot mobiliteitscultuur en transitietheorie. In het tweede deel wordt hierop verder gebouwd tot een aantal beleidsrichtlijnen.

Het is lastig om in een geëdit boek een duidelijke structuur en overeenkomstige kwaliteit aan te bieden, toch is dit boek daar goed in geslaagd. Er is aandacht voor samenhang en er wordt in het algemeen een hoog niveau gehaald. De uiteenlopende onderwerpen geven de lezer een breed overzicht van relevante academische inzichten. Vooral de hoofdstukken over mobiliteitscultuur en transitietheorie bieden veel nieuwe inzichten. Alhoewel de ruimte per onderwerp beperkt is en er daardoor soms wat diepgang ontbreekt, zijn deze tien hoofdstukken en de toegevoegde referentielijst uitstekende startpunten voor verdere kennisvergarig. De enige tegenvallers zijn de laatste twee hoofdstukken. Door onnodige herhaling enerzijds en het niet consistent gebruiken van eerder ontwikkelde inzichten anderzijds bekruipt de lezer het gevoel dat deze conclusies al voorafgaand aan deel 1 zijn geschreven. Het boek leent zich dan ook niet echt om van kaft tot kaft te lezen. Het is aan te raden om eerst hoofdstuk 1 te lezen en vervolgens de laatste vijf hoofdstukken (12 tot en met 16). De tusseliggende tien hoofdstukken dienen dan vooral als naslagwerk of zijn, met hun uitgebreide referenties, een mogelijk startpunt voor lezers die in één aspect van het mobiliteitssysteem geïnteresseerd zijn.

Naast deze waardevolle bijdrage, raakt het boek ook een vervelende paradox van de vervoersplanologie. De boodschap en toon van het boek slingert continu heen en weer tussen het leveren van academische verdieping en verbreding, en een reductionistische en normatieve boodschap. Soms expliciet, maar nog vaker impliciet. Dit komt vooral tot uitdrukking in de meermalige confrontatie van twee benaderingen: enerzijds een holistische en complexe weergave van het mobiliteitssysteem en de daarmee gepaard gaande nederigheid van onderzoekers en experts; anderzijds een oproep tot een nauw gedefinieerde focus op het oplossen van één problematische variabele: de bijdrage aan CO₂-uitstoot.

Zo krijgt de lezer in ieder hoofdstuk een overzicht van recente wetenschappelijke inzichten over complexe feedback tussen allerhande variabelen, zoals levensstijlen, mobiliteitskeuzes, en sociale, culturele en gedragsvraagstukken. Maar vooral wordt keer op keer terecht benadrukt dat er nog steeds, zoals zo vaak, over vele inzichten academisch debat bestaat (bijvoorbeeld over het wel of niet bestaan van latente vraag naar automobiliteit) en dat over grote delen van het complexe systeem nog maar weinig geconsolideerde kennis aanwezig is. Op basis hiervan wordt logischerwijze herhaaldelijk opgeroepen om afscheid te nemen van de simplistische en zelfverzekerde huidige kijk op het mobiliteitssysteem.

Met name de sterke focus op reistijdwinst wordt hierbij als naïef en achterhaald neergezet, vooral door David Banister in hoofdstuk 15.

Vervolgens wordt hiertegenover echter een net zo naïeve en simplistische focus op CO₂-reductie gezet als oplossing. Deze politieke boodschap komt in het licht van de rest van het boek naïef, zo niet onbenullig over. Logischer zou zijn om met dit boek ook kritisch te reflecteren over deze nieuwe politieke versimpeling. Hiermee zou niet enkel de boodschap en relevantie van het boek overeind blijven, maar zouden ook meerdere mogelijke oplossingen en hun onderlinge conflicten kunnen worden besproken. Het boek zou kunnen eindigen met richtlijnen voor verder onderzoek in plaats van met een beoogde beleidsinterventie. Hierdoor wordt het boek onnodig politiek, en lopen de schrijvers het risico om de academische blik onnodig te versmallen en wellicht hierdoor actief bij te dragen aan een nieuwe 'lock-in'.

Op basis van recente debatten in de rol van academische kennis in de maatschappij zou ik willen poneren dat het aan wetenschappers is om niet te focussen op het benadrukken van bepaalde paden naar de toekomst, zoals het boek afsluit, maar om juist nieuwe paden en toekomst te verkennen en te doorgronden. In dit boek lopen beide richtingen soms hinderlijk door elkaar.

Marco te Brömmelstroet (M.C.G.teBrommelstroet@uva.nl) is universitair docent aan de afdeling Geografie, Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies van de Universiteit van Amsterdam. Een Engelstalige versie van deze recensie is gepubliceerd in Transport Reviews.

Givoni, M. & D. Banister (2013) (eds.) Moving towards low carbon mobility. Cheltenham: Edward Elgar.